

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci v právnej veci žalobcu: **M. C.**, bytom K., t. č. Š., zastúpený Mgr. Gergely Pšenákom, advokátom so sídlom Nitra, Školská 3, proti žalovanému: **A. C.**, bytom K. zastúpený JUDr. Robertom Schuchmanom, advokátom so sídlom Komárno, Námestie M. R. Štefánika č. 6, **o neplatnosť právneho úkonu**, vedenej na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 13 C 269/2009, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 17. apríla 2014 sp. zn. 7 Co 64/2013, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Nitre z 17. apríla 2014 sp. zn. 7 Co 64/2013 **z r u š u j e** a vec vracia Krajskému súdu v Nitre na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Komárno (ďalej aj „súd prvého stupňa“) rozsudkom z 5. októbra 2012 č.k. 13 C 269/2009-486 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal určenia neplatnosti kúpnej zmluvy zo dňa 18.6.2009 (ďalej len „kúpna zmluva“) uzatvorenej medzi žalobcom ako predávajúcim a žalovaným ako kupujúcim, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti vedené Správou katastra Komárno na LV č. X. pre k.ú. Komárno ako parc. č. X. - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 600 m², parc. č. X. - zastavané plochy a nádvoria vo výmere 600 m² a dom so súp. č. X. na parc. č. X. a č. X.. Zároveň žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 3.263,80 eura, na účet právneho zástupcu žalovaného, do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že žalobca sa domáhal neplatnosti kúpnej zmluvy z niekoľkých dôvodov. Prvým bolo tvrdenie, že nemal vôľu uzatvoriť so žalovaným kúpnu zmluvu, preto je zmluva neplatná podľa § 37 Občianskeho zákonníka, druhým tvrdeným dôvodom neplatnosti bolo, že konaním žalovaného a jeho zaťa Juraja Bielika bol žalobca uvedený

do omylu (§ 49a Občianskeho zákonníka), pretože predpokladal že podpisuje zmluvu o pôžičke a nie kúpnu zmluvu, tretím dôvodom neplatnosti kúpnej zmluvy mala byť výška kúpnej ceny, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a štvrtým dôvodom neplatnosti bolo že kúpna zmluva je simulovaným právnym úkonom (§ 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka). Podľa názoru súdu prvého stupňa však v konaní nebol preukázaný ani jeden dôvod neplatnosti kúpnej zmluvy uvedený žalobcom. Žalobca neunesol dôkazné bremeno (nepreukázal tvrdenia, neprodukoval dôkazy) na preukázanie ním tvrdených dôvodov neplatnosti zmluvy. Svoje rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil ustanovením § 80 písm. c/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“), ustanovením § 37, § 39, § 41a ods. 2, § 49a, § 588 a § 657 Občianskeho zákonníka. O trovách konania súd prvého stupňa rozhodol v súlade s § 142 ods. 1 O.s.p.. Žalovanému, ktorý bol v konaní úspešný, priznal voči žalobcovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 3.263,80 €.

Krajský súd v Nitre (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 17. apríla 2014 sp. zn. 7 Co 64/2013 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil ako vecne správny § 219 ods. 1 O.s.p., keď sa v celom rozsahu s odôvodnením napadnutého rozsudku stotožnil (§ 219 ods. 2 O.s.p.); žalovanému nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia odvolací súd dodal, že zmluvné strany vyhlásili, že kúpna zmluva je uzatvorená na základe ich slobodnej vôle, nebola uzatvorená v tiesni za nápadne nevýhodných podmienok, zmluvu si prečítali, jej obsahu rozumejú a na znak súhlasu s jej obsahom ju podpisujú. Kúpna zmluva spĺňa všetky náležitosti kúpnej zmluvy v zmysle ustanovenia 588 a nasl. Občianskeho zákonníka a súčasne spĺňa všetky náležitosti právneho úkonu v zmysle ustanovenia § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd zhodne ako súd prvého stupňa mal za to, že žalobca v konaní neprodukoval žiadny dôkaz na preukázanie jeho tvrdenia o nedostatku jeho vôle odpredať predmetné nehnuteľnosti žalovanému. Rovnako tak nepreukázal, že uzavretím kúpnej zmluvy zmluvné strany zastierali iný právny úkon, a to zmluvu o pôžičke (simulovaný právny úkon). Žalobca tiež nevysvetlil, prečo súčasne s uzatvorením kúpnej zmluvy dňa 18.6.2009, ktorú považoval za pôžičku, podpísal toho istého dňa aj splnomocnenie, ktorým žalovaného splnomocnil na zastupovanie pred Tatra bankou, a.s. vo veci zaplataenia úveru a prevzatia kvitancie o zániku jeho záložného práva. Ak by si skutočne požičal peniaze na predčasné splatenie úveru v banke, je nelogické, aby na úkony s tým súvisiace (vloženie peňazí na svoj účet, prevzatie kvitancie o zániku záložného práva) splnomocnil žalovaného. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. Trovy

právneho zastúpenia odvolací súd žalovanému priznať nemohol, pretože tieto v zákonnej lehote neboli vyčíslené.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie z dôvodu, že rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že vykonané dokazovanie jednoznačne preukázalo existenciu fingovaného právneho úkonu – kúpnej zmluvy medzi žalobcom a žalovaným, ktorá v skutočnosti nezodpovedala vôli účastníkov. Absentuje preto podmienka splnenia náležitosti právneho úkonu podľa § 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalovaný podvodným spôsobom nadobudol nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom fingovanej kúpnej zmluvy, čím bol zároveň žalobca zbavený svojho majetku a bolo poušené jeho právo vlastniť majetok. S poukazom na uvedené dovolateľ žiadal zrušiť rozhodnutia súdov oboch stupňov a vec vrátiť súd prvého stupňa na nové konanie a prejednanie.

Žalovaný sa vo vyjadrení k dovolaniu stotožnil s napadnutým rozhodnutím; dovolanie žalobcu žiadal odmietnuť ako neprípustné podľa § 238 ods. 5 O.s.p. V podrobnostiach poukázal na svoje predchádzajúce vyjadrenia. Poprel tvrdenia o fingovanej kúpnej zmluve. So žalobcom uzatvoril dňa 18.6.2009 kúpnu zmluvu a týmto právnym úkonom nezastieral žiadnu inú vôľu.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) za splnenia podmienky vyplývajúcej z § 241 ods. 1 O.s.p. bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním a dospel k záveru, že rozsudok odvolacieho súdu treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 236 ods. 1 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podmienky prípustnosti dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v ustanoveniach § 237 a § 238 O.s.p.

Prípustnosť dovolania v predmetnej veci podľa § 238 O.s.p. neprichádza do úvahy. Nejde totiž o zmeňujúci rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej, ani o rozsudok, v ktorom

by sa odvolací súd odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci, pretože dovolací súd v tejto veci ešte právny názor nevyslovil. Rovnako nejde o rozsudok, vo výroku ktorého by odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, ani o rozsudok, ktorým by bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 O.s.p.

Podané dovolanie by vzhľadom na vyššie uvedené bolo procesne prípustné, len ak v konaní, v ktorom bol vydaný napadnutý rozsudok, došlo k procesnej vade uvedenej v ustanovení § 237 ods. 1 O.s.p. Povinnosť skúmať, či v konaní nedošlo k niektorej z nich vyplýva pre dovolací súd z § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa z tohto dôvodu neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ nepodal sa návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba ale zdôrazniť, že z hľadiska § 237 ods. 1 O.s.p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v tomto ustanovení, ale len zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo.

Žalobca existenciu procesných vád konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdil a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Podľa ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Odňatím možnosti konať pred súdom sa rozumie taký procesne nesprávny postup súdu, ktorý má za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania, ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. O procesnú vadu v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom,

prípadne ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva [v zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenie a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv – vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia.

V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“).

Vychádzajúc z uvedeného bolo v preskúmvanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu žalobcu (vid' č. 1. 509 spisu) sa písomne vyjadril žalovaný podaním doručeným súdu prvého stupňa 18. februára 2013 (č. 1. 511 spisu), žalobca ale nemal možnosť dozvedieť sa o tomto vyjadrení a prípadne sa k nemu aj vyjadriť, lebo súd mu toto vyjadrenie žalovaného nedoručil. Opomenutím doručenia tohto vyjadrenia žalobcovi došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a tým k odňatiu možnosti konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.

Na vady konania, ktoré sú uvedené v § 237 ods. 1 O.s.p., je dovolací súd povinný prihliadať bez ohľadu na to, či ich dovolateľ uplatnil alebo neuplatnil (viď § 242 ods. 1 O.s.p.).

Žalobca v dovolaní namietal, že rozhodnutie odvolacieho súdu ako aj súdu prvého stupňa spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). Aj keby tvrdenie dovolateľa bolo opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), dovolateľom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozhodnutia, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 ods. 1 O.s.p. (porovnaj tiež R 54/2012 a viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp.zn. 1 Cdo 62/2010, sp.zn. 2 Cdo 97/2010, sp.zn. 3 Cdo 53/2011, sp.zn. 4 Cdo 68/2011, sp.zn. 5 Cdo 44/2011, sp. zn. 6 Cdo 41/2011 a sp.zn. 26/2010). V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Vzhľadom na uvedené možno uzavrieť, že dovolaním vytýkané nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) nie je samostatným dôvodom prípustnosti dovolania v prejednávanej veci.

Ako už však bolo uvedené, k odňatiu možnosti žalobcu konať pred súdom v zmysle ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. došlo nedoručením mu vyjadrenia žalovaného k jeho odvolaniu. So zreteľom na to dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 243b ods. 1 O.s.p.).

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 25. mája 2016

JUDr. Ľubor Š e b o, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Vanda Šimová